

KÉPZÉS ÉS GYAKORLAT

DOI: 10.17165/TP.2015.3-4.4

BENCÉNÉ FEKETE ANDREA¹

Pedagógustehetség – tehetséges pedagógus?

A tehetség definíciójának számos meghatározása létezik, sok külföldi és hazai tudományos modellje vált ismertté. Az egyes meghatározások más-más nézetet foglalnak össze, mutatnak be, más lényegi dolgot emelnek ki, és más módon közelítik meg a témát. A tehetség fogalma sokrétű, árnyalt, de iskolarendszerünkben ennek ellenére mindig a tantárgyához kötve választják ki a tehetségeket. A tehetséggondozás folyamatának résztvevői a gyerekek mellett a tehetséget segítő mentorok, akik lehetnek a szülők, a pedagógusok és tehetségtámogatók. A tehetségsegítőknak olyan szakembereknek kell lenniük, akik fel tudják ismerni a gyerekekben rejlő képességeket, és elhivatottak arra, hogy fejlődésüket támogassák. A tehetségek sorsát legtöbbször a pedagógusok egyengetik, azonban senki nem foglalkozik azzal, hogy kik is azok a tehetséges pedagógusok, akik a saját szakmájukat a legmagasabb szinten tudják művelni.

1. Bevezetés

A felsőoktatásban a tehetséggondozás területén kiemelt szerepe van a Tudományos Diákköri, illetve a szakkollégiumi tehetségfejlesztő tevékenységnek. Nem szorulhat háttérbe azonban a gyakorlati képzés sem, mivel egyéniségtől függően ki a tudományos kutatásban, ki pedig a gyakorlatban bontakoztathatja ki tehetségét, találhatja meg önmagát. Külön figyelmet kell fordítani azokra a tehetséges tanító-, óvodapedagógus és gyógypedagógus-jelöltekre, akik a hivatásuk gyakorlása során nyújtanak nagyon eredményes teljesítményt. A legjobb pedagógusjelöltek élő helyzetekben, tanítási versenyeken mérhetik össze erejüket.

Amióta iskola létezik, azóta mindig felfigyeltek a különleges gyerekekre, és a történelem folyamán keresték azokat a módszereket, amelyekkel a legeredményesebben lehet tanítani, fejleszteni őket. Az utóbbi évtizedekben hazánkban és külföldön is egyaránt a neveléstudományi kutatások középpontjába került a tehetség kérdésköre. A tehetséggondozó szakemberek arra keresik a választ, hogy milyen módon lehet hatékonyabb az intézményes keretek között folyó tehetséggondozás (Balogh, 2014).

---

¹ PhD, egyetemi docens, dékánhelyettes, tanszékvezető, Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar, Szakmodszertani Tanszék, fekete.andrea@ke.hu

Gyarmathy Éva (2003) szerint a tehetségek gondozása az iskola mindennapi feladatainak részévé kell, hogy váljon. Az eredményes munkának azonban az a feltétele, hogy megfelelően képzett tehetséggondozó pedagógusok legyenek az intézményekben, akik ismerik és tudják a gyakorlatban alkalmazni is a tehetséggondozás sokszínű módszereit. A gondozás, a fejlesztés nem egyszerű feladat, mert nem létezik egységesen meghatározható recept. A siker, az eredményesség függ attól, hogy kivel, milyen körülmények közt foglalkozik a szakember, és ezáltal milyen lehetőségek nyílnak meg a kibontakozó tehetségek előtt.

2. Tehetséggondozás

A tehetséggondozást a lehető legkorábban kell elkezdni, mivel a gyermekekben rejlő, nem felismert lehetőségek az általános iskolai egységes oktatás során háttérbe szorulhatnak. Nagyon fontos, hogy a pedagógus felismerje a valódi tehetségeket, és ne tévessze össze az átlagos képességű, de ingerben gazdag családi környezetben nevelkedő gyermekek időleges ki-magasló teljesítményével (Kollár–Szabó, 2004). Napjainkban már nem igaz az a nézet, hogy „a tehetség utat tör magának”. Balogh László szerint (2014) ez csak a felelősség hártása. Egyértelműen igazolódott Czeizel professzor úrnak az a felhívása, hogy a „tehetséget keresni kell!” A tehetségígéreték felkutatásához elengedhetetlen napjainkban már a rendszer-jellegű tehetségazonosítás, melynek érdekében a pedagógusnak többféle módszert kell alkalmaznia. A tanári jellemzések, a tesztek, a kérdőívek és a felmérések eredményeiként kapható komplex diagnózis a tehetségről, mely alapján már tervezhetővé válik a fejlesztés folyamata.

A tehetségek gondozására, gyarapítására egységes sémát nem lehet felállítani, azonos módszert nem lehet alkalmazni, mivel minden ember más személyiség; eltérő adottságokkal, öröklött tulajdonságokkal rendelkezik (Gábrity, 2011). A pedagógus és a diák folyamatos, közös tevékenysége nyújt nagyon sok segítséget a tehetség azonosításához, majd az egyéni sajátosságokon alapuló tehetségfejlesztéshez. Az elmúlt évtizedekben az egyoldalú képességfejlesztést felváltja a komplex tehetséggondozás, melyhez az egyre bővülő szervezeti keretek tudnak csak megfelelő feltételeket biztosítani (Balogh, 2014). A gyermekek kivül a tehetségfejlesztés folyamatának az egyik legfontosabb résztvevője a pedagógus, akinek meghatározó szerepe van a tehetség kibontakoztatásában. Nemcsak a tárgyi tudásának, hanem az egyéniségének is kiemelkedőnek kell lennie. Rendelkezni kell pedagógiai, pszichológiai képességgel, rengeteg energiával, önbizalommal, kitartással, énerővel, hogy az akadályok leküzdésében a gyermeket tudja segíteni (Gyarmathy, 2003).

Nem elengedő azonban az iskola segítsége, ha a háttérben hiányzik a család és a társak támogatása. Az eredményes tehetséggondozás érdekében nagyon fontos a család és az iskola közti hatékony kommunikáció. Szükségessé válik a célok kijelölése, az azonos követelményrendszer kialakítása, a fejlődés közös értékelése, valamint a gyermek közös érzelmi támogatása (Balogh, 2014).

A család és a köznevelésben dolgozó pedagógusok tehetséggondozó tevékenységének köszönhetően a tehetséges gyerekek az egyetemeken az egyéni sajátosságaiknak, az érdeklődési körüknek legmegfelelőbb szakokra jutnak el. Itt már a felelősség az egyetemi oktatókra hárul, hogy a fiatalokban rejlő tehetségeket felfedezzék, és a lehető legmagasabbra szinten fejlesszék.

2.1. Tehetséggondozás a felsőoktatásban

A felsőoktatásban végbemenő tehetséggondozás kicsit eltér az általános tehetségfejlesztéstől; sajátos módszerek épültek be a gyakorlatba. Célja a tudományos kutatásra történő felkészítés, a szakma megújítása, valamint a módszertani lehetőségek gyarapítása, korszerűsítése. A program sikerét döntően befolyásolja, hogy a mentorálás mellett milyen feltételeket és önfejlesztő lehetőségeket biztosítunk a hallgatók számára saját képességeik felismeréséhez, a tudományos és módszertani kreativitásuk kibontakoztatásához.

Ebben az életszakaszban sem bizonyul a tehetséggondozás könnyű, zökkenőmentes feladatnak, mivel a hallgatók és az oktatók között egyre kevesebb a személyes kapcsolat. Előfordulhat, hogy felsőoktatási tanulmányai során egy diák kizárólag előadás alkalmával találkozik tanárával, és a félév folyamán csak a vizsgán, egyetlen alkalommal nyílik lehetőség a szakmai verbális kommunikációra. A bolognai rendszer bevezetése megváltoztatta a felsőoktatási képzési struktúrát, ami hatást gyakorolt a tehetségek felfedezésére, majd későbbi fejlesztésükre is. Az új rendszer megnehezítette a hallgatói tudományos kutatások kibontakozását, mivel az első hároméves ciklusban kell, hogy sor kerüljön a témaválasztásra, a konzulenskeresésre, a kutatás lefolytatására és a dokumentáció elkészítésére, valamint az országos megmérettetésen történő szereplésre. A mesterképzésben mindezt két év alatt várja el a rendszer, ami szinte lehetetlen feladatnak bizonyul abban az esetben, ha a tanulmányait a hallgató nem ott folytatja, ahol az alapidiplomáját megszerezte (Bencéné, 2011).

2.2. A tehetségfejlesztés szinterei az egyetemen

A tehetségek fejlesztésére több lehetőség nyílik a felsőoktatásban. A tudományos kutatást végző hallgatók felkarolása elsősorban a Tudományos Diákkörön belül történik, de kiváló lehetőséget biztosít erre a szakkollégiumi rendszer is. A havonta megrendezésre kerülő tudományos estéken az ismeretbővítés mellett tágul a szakkollégisták tudományos látóköre, valamint segítséget kapnak a saját ötletcsírák kibontakoztatásához is.

A Csokonai Hallgatói Tehetséggondozó Műhely is hozzájárul az eredményes tehetséggondozáshoz. A foglalkozások keretében minden érdeklődő hallgatónak lehetősége nyílik a tananyagon túlmutató kutatás-módszertani ismeretek megszerzésére, retorikai és személyiségfejlesztő tréningen, valamint prezentációkészítési gyakorlatokon történő részvételre. Itt készülnek el az első absztraktok, előadások és publikációk. A tanszéki műhelyekben folyó kutatásoknak, módszertani csoportok kreatív újító tevékenységének aktív részesei a demonstrátorok, akik a legkiválóbb szakemberek segítségével nyernek bevezetést a legújabb kutatások világába.

A kezdetek után a kutatói életút folytatását a doktori iskolák biztosítják a legtehetségesebb hallgatók számára. A későbbiekben a kiemelkedő ifjú kutatók szakmai fejlődését a posztdoktori pályázatok, a különböző oktatói, kutatói, hazai és külföldi ösztöndíjak támogatják.

A módszertani területen kiemelkedő hallgatók felkutatásában a gyakorlóiskolai, -óvodai szakvezetők segítik a módszertanos kollégákat, illetve a csoport előtti tanítások, foglalkozások alkalmával kerülnek kiválasztásra a legjobb pedagógiai érzékkel és kreativitással rendelkező hallgatók. Tehetséggondozásukban a szakmódszertani tanszéknek, illetve a gyakorlóintézményeknek jut kiemelkedő szerep.

3. Szakmai tehetségek fejlesztése

A mai iskolarendszerben tantárgyakhoz kötötten, órarendi keretek között folyik általában a tehetséggondozás; kivételt képez ez alól a sport és a művészetek, mivel ezeken a területeken iskolai kereteken kívül folyik főként a fejlesztő tevékenység. A „más” területen kiemelkedő teljesítményt nyújtó, a hivatását, szakmáját különleges módon végző gyerekekkel, felnőttekkel nem sok esetben foglalkoznak. A Kaposvár–Somogy Megyei Tehetségsegítő Tanács megyei szinten szervezi meg évente egy alkalommal a „Légy a szakmád mestere” elnevezésű versenyt, ahol a környéken szakmát tanuló diákok mérettetnek meg. Kiállítás keretében mutathatják be alkotásaikat is, amellyel felkelthetik az iskolások érdeklődését, hogy kipróbálják

magukat a szakmák területén is. Az általános tárgyak teljesítése során sorozatos kudarckokat elszenvedő gyerekek is lehetnek sikeresek, érhetnek el kiemelkedő teljesítményt, ha segítünk megtalálni a számukra megfelelő területet.

A tehetségfejlesztő tevékenység célja nemcsak a kiemelkedő teljesítmény továbbfejlesztése, hanem az is, hogy boldog, vidám embereket neveljünk. A siker kulcsa pedig a jól képzett, lelkes pedagógus és a segítő családi háttér.

3.1. Az évfolyam legjobb tanítója verseny

A kiemelkedő, jól motivált, kreatív pedagógusjelöltek felkutatása, azonosítása először a módszertani órákon, majd azt követően a gyakorlatokon megfigyeléssel történik. A tehetségfejlesztés a mentorok, elsősorban a szakvezetők segítségével folyik a gyakorlóintézményekben. Hallgatóink indulnak az országos szervezésű tanítási versenyeken, mivel nagyon fontosnak tartjuk, hogy találkozzanak a társintézményeink legkiválóbb szakembereivel, hallgatóival, hogy ezáltal is tapasztalatot és önbizalmat gyűjthessenek. Létrehoztuk karunk saját tanítói versenyét is, mivel az országos versenyekre nevezhető hallgatók száma korlátozott, és nem tudunk minden tehetséges hallgatónak lehetőséget biztosítani arra, hogy megmutathassa tudása legjobbját.

A végzős hallgatók az összefüggő intézményen kívüli tanítási gyakorlatot követően önkéntesen jelentkezhettek a versenyre. Az írásbeli jelentkezési lapon megjelölhetik a választott évfolyamot és a tantárgyat. A nevezést követően a gyakorlóiskola szakvezetői kijelölők a tanítás időpontját és a tananyagot. Az első fordulóban teljes tervezetet kell készíteni, melyet segédeszközökkel, szemléltetőeszközökkel kiegészítve kell beadni. A szakmai zsűri tagjai egyetemi oktatókból, gyakorlóiskolai szakvezetőkből, valamint hallgatókból áll, akik a tervezeteket egy előre kidolgozott szempontrendszer alapján értékelik. A legjobb 10 tervezetet író tanítójelölt juthat be a döntőbe, ahol az általa választott osztályban megvalósíthatja tervezett óráját. A zsűri állandó tagjait a karon a neveléstudományi tárgyakat oktatók, a hallgatói képviselők és a gyakorlóiskolai képzésvezetők alkotják. A változó bírák a módszertan tanítók közül kerülnek kiválasztásra az adott szakterületnek megfelelően. Az áprilisi versenyhéten a zsűri értékeli a tanítási órákon látottakat, majd az összesített pontszámok alapján „Az évfolyam legjobb tanítója” címet a győztes hallgató és a felkészítő mentorának járó díjat a mentor a diplomaosztó ünnepségen vehetik át. A tanítási verseny az országos versenyek mintájára, hallgatói kezdeményezésre, oktatói segítséggel jött létre. A sikerét az bizonyítja, hogy egyre nagyobb a hallgatók és a szakvezetők lelkesedése, és ez a jelentkezők létszámának emelkedé-

sében is megmutatkozik. A még több hallgatónak és szakterületnek kibontakozási lehetőséget biztosító rendezvényünk a szakmai tehetségnap, ahol lehetőség nyílik másik szakterületek megismerésére is.

3.2. „Pedagógustehetség kerestetik” 24 órás tehetségkutató verseny

A programsorozat célja még szélesebb szakmai körben a szakmájukat kiválóan művelő pedagógusok, a ritka gyöngyszemek felkutatása, megtalálása. A tehetségprogram mottója: *Éld meg a tehetséged!* – hiszen csak így módon lehet a boldogságot továbbadni a felnövekvő nemzedéknek, szívvel-lélekkel segíteni a ránk bízott gyermekeket. A tehetségkutató verseny hallgatói kezdeményezésre indult el, sok elhivatott, lelkes leendő gyógypedagógusnak köszönhetően. A rendezvény célja, a pedagógiai képességek megmértetése mellett, a fogyatékkal élő tehetségek felismerése, segítése és sikerélményhez juttatása. A kari program megszólította az egyetem ifjúságát, de ki is tekint a falain kívülre, s a várossal, a megyével amúgy is meglévő aktív kapcsolatot tovább erősítette. Kaposvár iskolaváros; általános és középiskolái, felsőfokú intézményei azt a lehetőséget kínálják, hogy széles spektrumú együttműködés valósulhasson meg. A hallgatói ötletet az oktatók továbbszórták azzal a céllal, hogy az óvodapedagógus, a tanító és a kisgyermeknevelő alapképzésen tanuló hallgatók számára is biztosítottak lehetőséget arra, hogy bizonyíthassák szakmai kreativitásukat, empátiájukat, segítőkészségüket és pedagógusi rátermettségüket. A kezdetekben, a kapcsolatfelvételnél a személyes megszólítás került előtérbe, hiszen a mai elgépiesedett világunkban olyan sok információval bombázza az embereket a média, hogy elsikkadhat így módon a legfontosabb információ is. A rendezők személyesen vették fel a kapcsolatot a másik két tehetségponttal, de emellett a kollégák és diákok személyesen is felkeresték az oktatási intézményekben megszólított diákokat. A pedagóguspálya szempontjából nagyon jó gyakorlat volt a hallgatóknak, hogy pedagógusként szólíthatták meg a leendő kollégákat és a diákokat. Az általános iskolás szereplők szülei is részt vehettek a műsorokon, hiszen a programra ők is elkísérték gyermekeiket, így nyerhettek betekintést a karon folyó tehetséggondozó tevékenységbe. Az oktatókat a versenyző csoportok szólították meg, hogy támogassák őket, vegyenek részt csapatuk tagjaként a vetélkedőn. Ezt követően létrehoztak egy közös facebook-csoportot, ahol elkezdődött az előzetes feladatok megoldása. A zsűri tagjait a hallgatói önkormányzat, a város és a megye képviselői, valamint a kar oktatói alkották. A személyes kapcsolatfelvétel, egy közös beszélgetés kiválóan alkalmas volt arra, hogy széles körben betekintést nyerhessenek a megszólítottak az egyetem életébe.

Az előkészületek több hónapon át tartottak, a csapatok már a versenyt megelőző hetek folyamán feladatokat oldottak meg. Az alapképzési szakok – gyógypedagógia, óvodapedagógus, tanító és csecsemőgondozó – mindegyik évfolyama indított egy legalább 15 hallgatóból álló csapatot, amelynek eredményes működéséhez minél több lelkes oktatót kellett megnyerni, akik aktívan versenyeztek.

A programot végig olyan vendégfellépők szereplése gazdagította, akik a város oktatási intézményeiből érkeztek, és hallgatók tehetséggondozó munkájának eredményeképpen érték el a kimagasló teljesítményt. A szakmai programok során olyan feladatokat kellett megoldani a csapatoknak, amelyek a szakmához kapcsolódtak, gondolkodást, kreativitást és rátermettséget igényeltek.

A kreatív akció feladatai négy fő csoport köré épültek fel a hallgatók világát követve: alkotónap, flashmob (villámcsődület), regionális kortárs csoport klub, valamint a nyilvános kreatív akció.

Az előkészületek során a hallgatói csoportoknak egy-egy kisorsolt filmhez (Hupikék törpikék, Hair, Baywatch stb.) kötődő, a saját szakmához kapcsolódó bemutatkozó műsort kellett előadniuk. A helyszínen rendelkezésre álló eszközökből a film helyszíneit megjelenítő bázis építésére került sor, amely a csoport ügyességéről, kreativitásáról tanúskodott. A bázis-építéssel párhuzamosan a csapat többi tagjának kreatív feladatokat kellett megoldania, melyek során felfedezhették, fejleszthették képességeiket a zene, a mozgás és a rajz-vizuális tevékenység területén, emellett különböző szakmai kommunikációs szituációkban is próbára tehetnék magukat. A gyakorlati életből vett konfliktushelyzeteket szakmai szempontok alapján kellett megoldani. A csoportok olyan feladatokat kaptak, ahol mindenki saját képessége által erősítette a csapatát (szakmai, műveltségi, sport- és szórakoztató tevékenységek). A rendezvény során kiemelt célként szerepelt a fogyatékosok iránti elfogadás növelése. Ennek érdekében sérült csoportok tehetséges tagjai is részt vettek a 24 órás programban. Emellett minden csapatnak lehetősége volt belehelyezkedni egy-egy fogyatékos személy helyzetébe szituációs feladatok és az érzékenyítő kártyák segítségével: a papírokon szereplő öt fogyatékoságnak megfelelően végrehajtott feladatokért további pontokat kaptak a zsűritől.

A regionális kortárs klub célja a (gyógy)pedagógus szakmával kapcsolatosan felmerülő feladatok, problémák, lehetőségek megbeszélése, megvitatása volt. Filmvetítéssel vette kezdetét a szakmai beszélgetés, mely két közoktatási intézményben készült órarászleteket, szabadidős tevékenységeket, ünnepeket, csoportos játékokat, fejlesztő programokat és tehetséges diákok tehetséggondozását mutatta be. A látottak / hallottak szakmai beszélgetést indítottak el

a résztvevő hallgatók és oktatók között. A szabad vitát reflexió és szituációs feladatok megoldása követte, melyben a versenyzők bizonyíthatták szakmai rátermettségüket, pedagógusi kompetenciájukat és kiváló problémamegoldásukat. A feladatok megvalósítását a zsűri szakmai szempontok alapján értékelte, majd az eredményeket a program végén kihirdette. A csapatok érzékenyítő kampányokat készítettek, amelyek segítségével az iskolában tanuló diákokkal és az utca emberével is meg tudják értetni, hogy vannak olyan személyek, akik kicsit „mások”, mint az átlag, de nekik is joguk van ahhoz, hogy boldog és teljes életet éljenek. Közösen kell küzdeni az előítélek ellen, és minden lehetőséget, segítséget meg kell adni számukra, hogy a tehetségüket a fogyatékkal élők is kibontakoztathassák.

A programsorozat a multikulturalitás jegyében zajlott: nemcsak a fogyatékkal élő csoportok kerültek a fókuszba, hanem a kisebbségek és a más nemzetek megismerésére is sor került a nap folyamán. Minden csapat húzott egy országot, melyet részletesen be kellett mutatni, és szemléltetni a nemzetre jellemző sajátosságok, vonások alapján, magyar és idegen nyelven is. A résztvevőknek segítséget nyújtottak a változatos, érdekes feladatok a tehetségük új területen történő felismerésére, kibontakoztatására. A verseny feladatai minden olyan készségterületet érintettek, amelyek a pedagóguspályán szükségesek. A programsorozaton a tehetség kibontakoztatása mellett fontos szerepet kapott a szakma, a játék és a vidámság. A kreatív alkotótevékenység hozzájárult a csapatok összekovácsolódásához, a résztvevők önbizalmának növeléséhez és az egymás iránti tolerancia fejlesztéséhez. Fejlődött a hallgatók önbizalma is, mert az alsóbb éves pedagógusjelöltek is kiálltak több száz ismerős és ismeretlen elé, hogy megmutassák a bennük rejlő különleges képességeket. Bővült a pedagógusjelöltek látóköre és nőtt a szenzitivitásuk a másság iránt az érzékenyítő feladatok által. A fiatalok kapcsolatrendszere egyértelműen fejlődött, szorosabbá vált a kötődés az egyes szakok és az évfolyamok között. A leendő tanítók, óvónők, gyógypedagógusok és csecsemőgondozók betekintést nyerhettek egymás szakterületébe is, miközben rávilágítottak a szakterületek közti kapcsolódási pontokra.

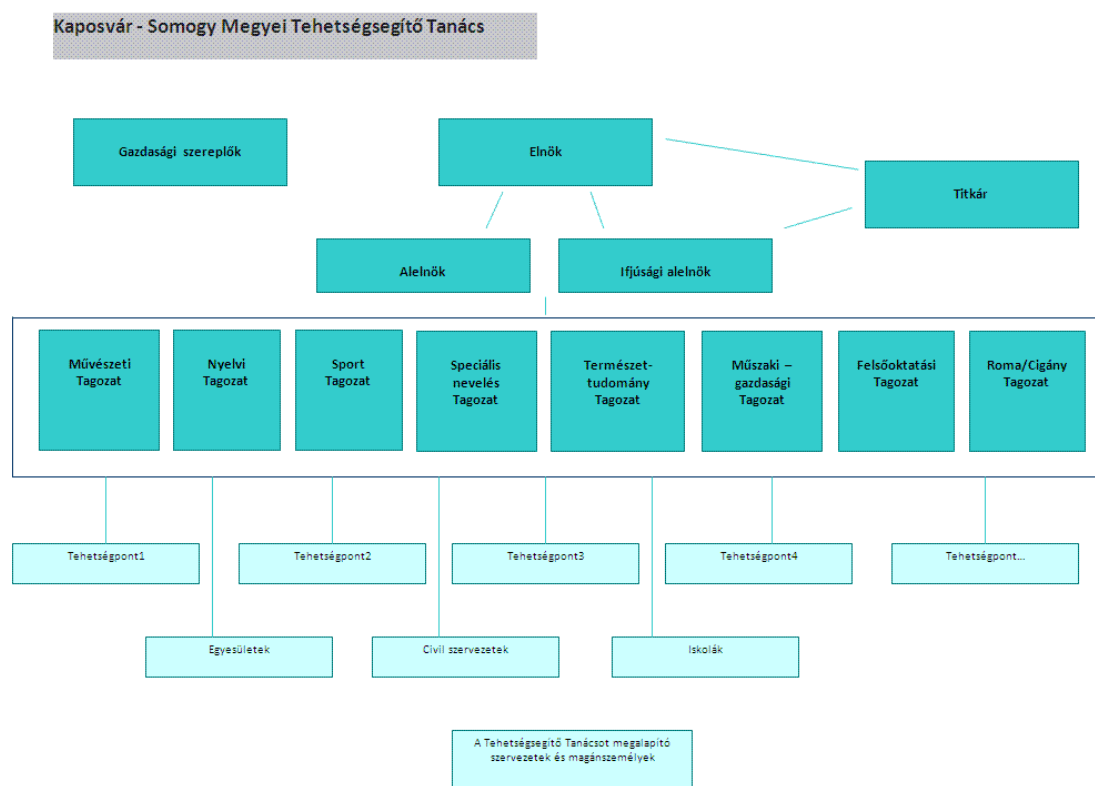
3.3. Az egyetemi tehetséggondozás és a tehetségsegítő hálózat kapcsolata

Az egyetemi tehetséggondozás szervesen kapcsolódódik az országos tehetségsegítő hálózathoz. A rendezvény három tehetségpont közös tehetségkutató rendezvényeként valósult meg, így lehetővé tette, hogy Kaposvár és környékének általános, középiskolás tanulói és egyetemistái is kapcsolódhassanak a tehetségsegítő programhoz. A Kaposvár–Somogy Megyei Tehetségsegítő Tanács tagozati rendszerben működik: minden egység saját rendezvényeket szervez, amelyek nyitottak mindenki számára, de a programban a másik tagozatok tanácsadó-

ként, segítőként vesznek részt. A somogyi példa, az országban elsőként kialakított mentori hálózat a közoktatás minden szintjén, iskolarendszerű és intézményen kívüli keretek közt is lehetőséget biztosít a tehetségek fejlesztésére. Esélyegyenlőséget nyújt, oly módon, hogy a család anyagi helyzetétől függetlenül mindenki fejlődhessen azon a területen, ahol valamely tekintetben kiemelkedő adottságokkal rendelkezik. A komplex tehetséggondozó szemlélet mellett, a szakterületek kiváló fejlesztése érdekében, az évek folyamán létrejöttek a tagozatok, melyek vezetői az egyes terület kiváló tehetséggondozói, akik a tagozaton belül folyó minőségi, specifikus tehetségfejlesztést irányítják, koordinálják. A szakemberek a tehetségpontokban fejlesztőtevékenységet és tanácsadó szerepet látnak el. A tagozatok a szakterületeken folyó tehetségfejlesztő tevékenységet koordinálják, elnökeik az adott terület kiemelkedő elméleti és gyakorlati szakemberei. A tagozatok fogják össze és szervezik az adott területen a fiatalok számára azokat versenyeket, ahol találkozhatnak, összemérhetik erejüket a hasonló kiválóságokkal rendelkező társaikkal. Biztosítják a képzéseket a tehetséggondozásban részt vevő pedagógusok számára.

A tagozatok elnevezése egyértelműen meghatározza a gondozott szakterületet (1. ábra), azonban magyarázatot igényel néhány speciális tagozat tevékenységköre.

1. ábra: A Kaposvár–Somogy Megyei Tehetségsegítő Tanács szervezeti felépítése

Forrás: Györfi Veronika – Sárdi Péter

Az intézményes keretek között folyó tehetséggondozás általában tantárgyakhoz kötött; azoknak a kiemelkedő képességeknek a fejlesztését preferálja, amelyek az iskolában oktatott tárgyakhoz kötődnek. Emellett azonban még létezik számos olyan terület, ahol átlagon felüli, kiemelkedő teljesítményt érhetnek el a tanulók. A műszaki gazdasági tagozat a szakképzés területén magas teljesítményt nyújtó diákok fejlesztését szolgálja, a szakmában nagy tapasztalattal rendelkező szakemberek segítségével. A speciális tagozat a fogyatékkal élő, a beilleszkedési és tanulási nehézségekkel küzdő, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű tehetségeket támogatja képzett szakemberekkel, speciális módszerekkel és eszközökkel. A roma/cigány tagozat kiemelt figyelmet fordít az e népcsoportból származó gyermekek támogatására. Mindhárom tagozat, speciális helyzetéből adódóan, szorosan együttműködik a szakterületi tagozatokkal, kettős profilú tehetséggondozást folytatnak, ahol kiemelkedő szerepe van a konstruktív együttműködésnek. A felsőoktatási tagozat az egyetemi tanulmányokat folytató hallgatók tudományos, illetve gyakorlati, módszertani tehetséggondozását végzi. Emellett kiemelkedő szerepet tölt be a tehetséggondozást végző személyek komplex pedagógiai-pszichológiai, valamint módszertani tanácsadásában.

A 24 órás vetélkedő új lehetőséget biztosít a tehetséges fiatalok és mentoraik számára az együttműködésre, a közös alkotásra. A Pedagógus Tehetség kerestetik vetélkedőt a Felsőoktatási Tagozat szervezte, de egy olyan programsorozat jött létre, amely során minden tagozat számára lehetőség nyílt az aktív tevékenységre, együttműködésre. A Roma-Cigány és a Nyelvi Tagozat tehetséges tanulói részt vettek a vetélkedőn, a Művészeti Tagozat diákjai biztosították a feladatok közti szórakoztató zenés, táncos műsorokat. A Sporttagozat segítette a mozgásos, ügyességi feladatok szervezését, valamint a legtehetségesebb sportolók érdekes bemutatásokat is tartottak, amelybe bevonták az érdeklődő közönséget is. Nagyon fontos a tehetségek fejlesztésénél, hogy a képességeiket kibontakoztató különleges gyermekeket ne csak egy szemszögből nézzük, egy irányból fejlesszük, mert ebben az esetben háttérbe szorulhatnak olyan területek, melyekre esetleg nem figyeltek fel korábban a szakemberek. Ez a fórum lehetőséget biztosított arra is, hogy a felsőoktatásban dolgozó tehetségsegítő szakemberek figyelemmel kísérjék a gyerekeket, és tanácsokkal lássák el a közoktatásban dolgozó mentorokat. A közös rendezvény lehetőséget biztosított arra is, hogy a szülők is részt vegyenek a tehetségfejlesztésben. Hasonló rendezvények keretében lehetne létrehozni a szülők számára egy tanácsadó fórumot, ahol nyugodtan kérdezhetnek, tanácsot kérhetnek a tehetségsegítő szakemberektől. Nagyon fontos lenne, ha a Tanácsok felvállalnának egy tanácsadó szerepkört. A pe-

dagógusjelöltek az egyetem falain kívül is aktívan részt vesznek a tehetséggondozásban, társadalmi szerepvállalásban.

3.4. Önkéntes társadalmi szerepvállalás

A leendő pedagógusok képzésében kiemelkedően fontos szerepe van a személyiségfejlesztésnek, a társadalmi érzékenység, az empátia kialakításának. Nagy hangsúlyt helyezünk arra, hogy hallgatóink aktívan részt vállaljanak az egyetem életében, és a civil szférában is hasznos tevékenységet folytassanak. Az önkéntes munka lehetőséget nyújt a fiatalok számára, hogy betekintsenek a valóságba, szakmájuk részleteibe, és tapasztalatot gyűjtsenek. A gyógypedagógus hallgatók kórházi önkéntes munkát folytatnak a csecsemő- és gyermekosztályon, ahol a tartósan beteg gyermekek számára szabadidős programokat biztosítanak.

A tanító szakos hallgatók körében is egyre nő az érdeklődés a hasznos munkavégzés, a szabadidő hasznos eltöltése iránt. A környék általános iskoláiban korrepetálást folytatnak, melynek keretében halmozottan hátrányos gyermekek tanulását, illetve az életben történő boldogulását segítik. A tanulás mellett kiemelkedő jelentősége van a kiscsoportos személyiségfejlesztésnek, a diákok iskolai boldogulását megnehezítő konfliktusok kezelésének. A tanulás mellett részt vesznek hallgatóink a szabadidő hasznos eltöltésének szervezésében is. Az egyik általános iskolában a tanulássegítés mellett mazzorett tánccsoport alakult, ahol egy hallgató irányításával folyik szakmai munka. A hallgatók mentális támogatását érzékenyítő tréningek segítik, melyekre havonta kerül sor a Magyar Máltai Szeretetszolgálat támogatásával. Igazi szakmai tapasztalatszerzésre adnak lehetőséget az országszerte megszervezett nyári táborok, ahol hallgatóink csoportvezetői, programszervezői feladatokat látnak el.

4. Összegzés

Az egyetemen folyó tehetséggondozás a komplexitásra törekszik, az egyéni sajátosságok figyelembevételével igyekszik mindenki számára a legmegfelelőbb fejlesztési lehetőséget biztosítani. A szakmai tehetséggondozás keretében minél több lehetőséget kell nyújtani a leendő pedagógusok számára, hogy valódi élethelyzetekben, mentorok segítségével kibontakoztassák tehetségüket, hogy a későbbiekben hivatásukat gyakorolva önállóan is tudjanak majd élni az élethelyzetek nyújtotta lehetőségekkel. Egyre több közös rendezvényt kell szervezni, ahol az azonos területen kiemelkedő eredményt elérő diákok és mentoraik találkozhatnak egymással,

hogy biztosítsuk számukra a szakmai tapasztalatszere lehetőségét, mindezzel ösztönző erőt nyújtva ahhoz, hogy legyen bátorságuk minél kimagaslóbb teljesítmény elérésére törekedni.

BIBLIOGRÁFIA

- Balogh László (2014). Új irányok az iskolai tehetséggondozásban. In: *Mindennapi pszichológia*. [online] <http://mipszi.hu/cikk/100817-uj-iranyok-iskolai-tehetseg-gondozasban> [2014.12.10.]
- Bencéné Fekete Andrea (2011). A tudományos kutatásra nevelés a felsőoktatásban. In: Szele Bálint (szerk.): *Tehetséggondozási Workshopok a Kodolányi János Főiskolán 3.* (pp. 11–19.) Székesfehérvár: KJF.
- Gyarmathy Éva (2003). Tehetséges tanárok a tehetségért. In: *Pedagógusképzés*, 1. évf. 3–4. sz. pp. 105–112.
- Gábrity Molnár Irén (2011). Tehetséges tanár a tehetséggondozás szolgálatában. [online] <http://www.tehetsegprogram.hu/node/68> [2011.06.02.]
- N. Kollár Katalin, Szabó Éva (2004). *Pszichológia Pedagógusoknak*. Budapest: Osiris Kiadó.

BENCÉNÉ FEKETE, ANDREA

TALENTED PEDAGOGUES – WHO WILL DISCOVER THEM?

There are various definitions of talent as several Hungarian and foreign researchers have dealt with this topic. Different definitions represent different viewpoints and highlight different pinpoints concerning the same issue. The common thing in these definitions is that besides extraordinary performance they regard inheritance and environment as most important determinants. The concept of talent is wide and colourful, however in our national school system talents are only chosen in different school subjects. The participants of the talent support program besides the talented children are the mentors, who may be pedagogues, parents or qualified talent supporters. Talent supporters need to have an excellent sense for recognizing the potential in children, and they have to be dedicated to help the children in their developmental process. In most cases talents are supported by pedagogues, but no one deals with the issue who the talented pedagogues are, who are the ones that can fulfil this job on the highest level.